

sä odottamassa talvikeliä, jolloin ne kuljetetaan Oulankaan.

Vuodesta 1902 (jolloin edellinen kirkko paloi) jumalanpalvelukset ja muut kirkolliset toimitukset on pidetty siirrettävä kenttäkirkossa.

Taulukosta näkyy, että väkiluvun nettolisäys – kun syntyneiden määrästä vähennetään kuolleet (299) henkeä – oli vuosikymmenen aikana 354 henkeä. Vuosina 1903-04 huomio kiinnittyy kuolleiden tavallista suurempaan määrään. Samoin vuosina myös syntyvyysluvut ovat suuret.

Kuolinsyynä on tavallisesti vanhuus, lapsilla vilustumistaudit. Kulkutauteja on onneksi vähän. Tosin kahdessa Oulangan kylässä oli lavantautiepidemia, johon kuoli 20 erikäistä asukasta. Tautia torjumaan oli komennettu Kiestingin volostin välskäri. Kun Oulangan kunnassa ei ole omaa välskääriä, sairaut joutuvat tavallisissa oloissa selviytymään miten parhaiten taitavat. Suurin osa lapsista jää rokottamatta isoarokkoa vastaan. Kiestingin välskäri kävi kyllä Oulangassakin, mutta talonpojat eivät olleet halukkaita maksamaan vaadittua kyytirahaa.

Anna Jumala, jottei puhkeai-

Taulukko Oulangan kunnan väkiluvun kehityksestä

Vuosi	Syntyneitä		Avioliitot	Kuolleita	
	P	T		M	N
1898	39	32	21	6	3
1899	38	32	5	19	15
1900	35	22	12	17	12
1901	18	25	6	25	14
1902	24	38	3	13	14
1903	47	43	10	27	33
1904	44	43	12	24	23
1905	28	36	14	15	10
1906	34	35	8	3	6
1907	35	34	18	14	7
Yht.	343	340	109	162	137

si vaikka isorokkoepidemia, kuten sattui noin kymmenen vuotta sitten. Silloin Oulangassa kuoli lyhyessä ajassa 50 lasta.

Seurakunnan pappila on rakennettu vuonna 1881. Remonttia ei ole tehty vuosikymmeniin ja niinpä rakennus on ränsistynyt, ahdas ja talvisin kylmä. Paikalliset karjalaiset suhtautuvat pappiin pidättyvästi ja pyrkivät välttämään tapaa-

mista hänen kanssaan. Jos pappi kuitenkin sattuu tiellä vastaan, ihmiset kättelevät, puhuvat sovinnollisesti ja käyttävät hänestä nimitystä 'batjushka'.

Arhangel'skaja Eparhialna ja Vedomosti 1909:4. Kirj. Leonid Shilov. Karjalan Heimolle suomentanut Nina Lavonen.

Tunturien ja metsien Oulanka

Oulangan maisemat, joista on metsän peitossa yli 70 prosenttia, muistuttavat paljon sitä osaa Kuusamosta, joka sijaitsee Maanselän vedenjakajan itäpuolella, toisin sanoen Itä-Kuusamoa. Näkymää hallitsevat järvet, joet, vaarat ja tunturit. Yleisesti ottaen Oulangan vesistöt ovat suuremmat ja vaarat korkeammat kuin rajan takana Kuusamossa. Oulangassa on muutamia paljaslakisia tuntureita, kuten Kivakka Oulankajoen eteläpuolella (499 m), Päänuorunen Tspringajärven tienoilla (486 m) sekä korkeimpana huippuna Nuorunen Tavajärvestä koilliseen (576 m). Kuusamon korkein kohta Valtavaara (492 m) jää tässä kilpailussa kolmanneksi.

Alueen tärkeimmät vesistöt ovat Pääjärvi, pinta-alaltaan 755 neliökilometriä, sekä Pohjolan Baikaliksi kutsuttu Paanajärvi, samannimisen kansallispuiston helmi. Kuman voimalaitoksen alapuolinen osa Koutajoen vesistöä, Soukelonjärvi, Ruvanjärvi ja Susijärvi jne. muodostaa nykyään yhteisen säännöstelyaltaan.

Vesireittien merkitys kaupalle, elinkeinoelämälle ja liikenteelle näkyi kylien sijainnissa. Melkein kaikki Oulangan kylät olivat Pohjois-Vienan tärkeimpään sisävesireittiin kuuluvan Pääjärven ja siihen liittyvien jokien rannalla.

Ilmastoltaan ja kasvillisuudeltaan Oulanka kuuluu subarktiseen vyöhykkeeseen. Vuoden keskilämpötila on noin -1 astetta, tammikuun keskilämpötila on -12 ja heinäkuun vastaavasti +14 astetta. Paanajärven-Oulankajoen allas mittausten mukaan lämpöoloitaan koko Fennoskandian mantereisin paikka, mikä käytännössä tarkoittaa erittäin kylmiä talvia ja helteisiä kesäiä.

Pohjoisesta sijainnista johtuen maanviljelys tuotti heikosti, ja viljelyskasveista menestyivät vain ohra, peruna ja nauris, paikoin myös ruis. Muita elinkeinoja olivat poronhoito, rahdinajo, turkismetsästys ja kalastus sekä kiertokauppa Suomessa.

Oulangan päätaajama on kaupunkimainen Pääjärvi, sahateollisuuskeskus, jota suomalaiset olivat rakentamassa 30 vuotta sitten.

Nuurunen (576 m) on Karjalan korkein tunturi. Aikaan ennen sotia, kun tämä huippu kuului Suomelle, siellä kävi paljon retkeilijöitä - nyt tuskin porojakaan. (kuva: Pohjois-Pohjanmaan museon kokoelmat/ Eino Jokinen 1935)

